Volume II (2016)

D. ÖZER SARITAŞ, *Cumhuriyet Dönemi Roma Vergi Sistemi*. İstanbul 2012. On İki Levha Yayıncılık, 160 sayfa. ISBN: 9786055373771

B. Deniz ATİLLA

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz 'açık erişimli' bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımı, eleştiri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımı, eleştiri ve çeviriler derginin web sitesinde (www.libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni B. D. Atilla, *Cumhuriyet Dönemi Roma Vergi Sistemi*. Yazar: D. Özer-Sarıtaş. *Libri* II (2016) 137-141.
DOI: 10.20480/lbr.2016010

Geliş Tarihi: 20.03.2016 | Kabul Tarihi: 30.03.2016 | Online Yayın Tarihi: 04.04.2016

URL: <http://dx.doi.org/10.20480/lbr.2016010>

Editörya Phaselis Project
www.phaselis.org

**D. ÖZER SARITAŞ, *Cumhuriyet Dönemi Roma Vergi Sistemi*. İstanbul 2012.
On İki Levha Yayıncılık, 160 sayfa. ISBN: 9786055373771**

B. Deniz ATİLLA*

Tarihsel süreç içerisinde, özellikle insanların yerleşik hayata geçmesini takiben, mevcut ilerlemenin gerektirdiği yönetsel örgütlenme modelleri de oluşmaya başlamıştır. Söz konusu modeller ilerleyen süreçte birlikte (*longue durée*); krallık, imparatorluk, aristokrasi, monarşi, oligarşi, timokrazi, demokrasi vd. gibi farklı rejimler biçiminde tarih sahnesindeki yerlerini almışlardır. Bu doğrultuda, yönetim ve idare mekanizması açısından ele alındığında herhangi bir rejimin mevcut varlığını, işleyişini ve hâkimiyetini sürdürebilmesi için kamusal gelirlere ihtiyaç duyulmuştur. Bu gelirlerin temin edilmesiyle mevcut nüfus için yeterli miktardaki su ve hububatın sağlanması, bayram-şölenlerin tertip edilmesi, ulaşım olanaklarının arttırılması, sosyal hizmetlerin sunulması ve de savaşların finanse edilmesine yönelik ücret ödemesinin yapılabilmesi mümkün hale gelmiştir. Buna ek olarak, kamusal kullanımda olan tapınak, yol, anıt ve diğer benzeri ihtiyaçların gelişim süreci de bu gelirlerin toplanmasına paralel olarak hızlanmıştır. Öyle ki, tıpkı günümüzde olduğu gibi, antikçağda da kamu geliri elde etmek için kullanılan en eski ve en önemli mali gelir kapısını yine vergiler teşkil etmiştir. Lakin vergilerin konusu ve uygulama modelleri zaman içerisinde değişime uğrayarak gelişmiştir. Tanıtımı yapılan bu eser de, Roma Cumhuriyet Dönemi'nde toplanan vergilerin gelişim ve toplanma sürecini mercek altına almakta ve mevcut vergi sistemi üzerine kapsamlı bir değerlendirmede bulunmaktadır.

Cumhuriyet Dönemi Roma Vergi Sistemi adlı çalışma, yazarı tarafından Aralık 2010'da Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı'na doktora tezi olarak sunulmuştur. On İki Levha Yayıncılık tarafından 2012 yılında İstanbul'da basılan eser, *Cumhuriyet Dönemi Roma Devlet İdaresi* (5-52), *Roma Cumhuriyet Dönemi Vergi Gelirleri* (52-104), *Cumhuriyet Dönemi Vergi Toplama Yöntemi: İltizam Sistemi* (104-141) ve *Sonuç* (143-145) olmak üzere toplam 4 bölümden oluşmaktadır. Önsöz (IX-X), *Sunuş I* (XI-XII), *Sunuş II* (XIII-XIV), *İçindekiler* (XV-XVII) ve *Kısaltmalar* (XIX-XXI) kısımları ile başlatılan eser *Giriş* (1-4) ile devam etmektedir. Burada Roma'nın Krallık, Cumhuriyet ve İmparatorluk olarak adlandırılan tarihsel dönemlerinden bahsedilerek bu dönemlere paralel bir şekilde gelişen mali yapı ve vergilendirme sistemleri kısaca anlatılmaktadır. Bu kısımda eserin kapsamının Roma Cumhuriyet Dönemi (MÖ 509 – MÖ 27) olarak belirlendiği vurgulanmakta ve eserin diğer bölümleri de kısaca ele alınmaktadır.

Cumhuriyet Dönemi Roma Devlet İdaresi (5-52) başlıklı birinci bölüm, *Genel Olarak* (5), *İtalya İdaresi* (6-8), *Eyalet İdaresi* (9-22), *Cumhuriyet Dönemi Mali İdaresi* (23-52) olmak üzere dört alt başlığa ayrılmaktadır. *Genel Olarak* (5) başlıklı alt bölümde, Cumhuriyet Dönemi'nde bir *civitas*

* M.A., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. denizatilla@gmail.com

(şehir devleti) olarak Latium Bölgesi'nde askeri ve mali temeller üzerine kurulmuş Roma'nın zamanla "*Roma-İtalya Federasyonu*"na dönüşmesi, MÖ ca. II. yüzyıldan sonra İtalya Yarımadası dışında bulunan yerlerin de ele geçirilmesiyle kurulan *provincia* (eyalet) sisteminden bahsedilmektedir. *İtalya İdaresi* (6-8) başlıklı alt bölümde Roma Cumhuriyeti'nin Latium Bölgesi dışındaki yerleri ele geçirmesiyle değişen *tribus* (kabile) örgütlenme sisteminin MÖ 241'de durdurulması ve egemenlik altına alınan yerlerde bu tarihten sonra *municipium* (taşra kenti - kasaba) ve *colonia* (koloni) olarak adlandırılan örgütlenme sistemlerine geçilmesi süreci anlatılmaktadır. Ayrıca diğer halklarla tesis edilen ittifak, dostluk ve misafirlik antlaşmalarından bahsedilmekte, ittifak antlaşmalarının iki çeşidi olan eşit (*aequus*) ve eşit olmayan (*iniquus*) antlaşmalar üzerinde durulmaktadır.

Eyalet İdaresi (9-22) başlıklı alt bölüm kendi içerisinde *Genel Olarak* (9-11), *Eyaletlerdeki Toplulukların Hukuki Durumu* (12-22) olmak üzere iki alt başlığa ayrılmaktadır. *Genel Olarak* (9-11) başlıklı alt bölümde Roma Cumhuriyeti tarafından ele geçirilen yerlerde uygulanan *provincia* sisteminin mali etkilerinden bahsedilmiştir. İşgal edilen yerlerde genellikle mevcut yerel vergi sistemlerinin, Roma Cumhuriyeti'nin siyasi ve mali çıkarlarına uygun olduğu ölçüde devam ettirildiği, toplanan ganimet ve vergi gelirlerinin Roma Cumhuriyeti hazinesine aktarıldığı, böylece vergi yükü altında kalan eyaletler sayesinde Roma şehrinin giderek zenginleştiği anlatılmaktadır. *Eyaletlerdeki Toplulukların Hukuki Durumu* (12-22) alt başlığı; *Özgür Şehirler* (13-20) ve *Vergiye Tabi Şehirler* (20-22) olarak iki kısma ayrılmaktadır. *Özgür Şehirler* (13-20) kısmı ise *Özgür ve Federe Şehirler* (16-18) ve *Özgür ve Federe Olmayan Şehirler* (19-20) olarak iki ayrı alt gruba ayrılmaktadır. *Toplulukların Hukuki Durumu* (12-22) alt başlığı ile Roma Cumhuriyeti tarafından egemenlik altına alınan yerlerde eyalet idaresine ilişkin olarak düzenlenen *lex provincia* (eyalet yasası) ve bu bölgelerde gelir elde etmek amacıyla uygulanan *divide et impera* (böl ve yönet) ilkesi anlatılmaktadır. *Özgür Şehirler* (13-20) kısmında egemenlik altına alınan ancak hak ve özgürlükleri bir ittifak antlaşması ile belirlenen şehirler *Özgür ve Federe Şehirler* (16-18) grubunda, bu imtiyazları Roma Cumhuriyeti kanunları veya *senatus consulta* (senatus kararları) ile belirlenen şehirlerin statüleri ise *Özgür ve Federe Olmayan Şehirler* (19-20) grubunda anlatılmaktadır. Alt başlığın son kısmı olan *Vergiye Tabi Şehirler* (20-22) kısmında ise bir savaş sonrasında Roma Cumhuriyeti'ne teslim olan şehirlerin *magistratus* (yönetici) tarafından idare edilmesi ve bu yerlerin Roma Cumhuriyeti'ne ödedikleri *stipendium* (askeri vergi) ve *vectigalia* (gelir vergisi) adlı vergi türleri açıklanmaktadır.

Cumhuriyet Dönemi Mali İdaresi (23-52) başlıklı alt bölüm, *Cumhuriyet Dönemi Roma Devlet Hazinesi* (23- 30) ile *Cumhuriyet Dönemi Mali İdare Birimleri* (31-52) olmak üzere iki alt başlığa ayrılmaktadır. *Cumhuriyet Dönemi Roma Devlet Hazinesi* (23- 30) alt başlığı ile Roma Cumhuriyet Dönemi'nde tüm Roma halkına ait gelirlerin toplandığı, para ve kıymetli eşyaların yanı sıra mali olan ve olmayan önemli belgelerin de muhafaza edildiği kamu hazinesi ve devlet arşivi niteliğindeki *Aerarium Populi Romani* anlatılmaktadır. *Cumhuriyet Dönemi Mali İdare Birimleri* (31-52) alt başlığı ise *Senatus* (31-36), *Consul* (37), *Quaestor* (37-38) ve *Censor* (42-52) olmak üzere dört kısma ayrılmaktadır. *Senatus* (31-36) kısmında Roma Cumhuriyet Dönemi'nde *senatus*'un mali ve vergilendirme yetkileri ile diğer idari yetkileri, *senatus* ile *magistratus* ilişkileri, *senatus*'un tasarrufunda bulunan devlet hazinesi ve arşivi *Aerarium*'un kullanılmasına ilişkin usullere değinilmektedir. *Consul* (37) kısmında özel bir *magistratus* makamı olan *censor*'luk anlatılmaktadır. *Quaestor* (37-38) kısmında Roma Cumhuriyeti hazinesini idare ve muhafaza etmekle görevli *magistratus* olan ve MÖ 265'den sonra sayısı sekize çıkan *quaestor*'ların yetkileri belirtilmekte-

dir. *Censor* (42-52) kısmında ise, maliye ile doğrudan ilgilenen ve bu görevleri nedeniyle *quaestor*'ların görevlerinden daha büyük takdir yetkisi ve deneyim gerektiren *Censor*'luk makamı anlatılmaktadır. Aynı bölümde Roma vatandaşlarının aile, askerlik durumu ve mali varlıklarının kayda alındığı *census*'ları (nüfus ve mal varlığı tespiti) düzenleme yetkisinin yanı sıra, Roma Cumhuriyeti adına ihale yapma ve harcama yetkisine de sahip *censor*'ların gerçekleştirdikleri bayındırlık faaliyetlerine değinilmiştir.

Roma Cumhuriyet Dönemi Vergi Gelirleri (52-104) başlıklı ikinci bölüm; *Tarihsel Süreçte Vergiler* (52-60) ve *Vergi Türleri* (61-104) olarak iki alt bölüme ayrılmaktadır. *Tarihsel Süreçte Vergiler* (52-60) alt bölümünde; Roma Cumhuriyeti toplumsal örgütlenme biçiminin kabileler (*tribus*) biçiminde olduğu, sürdürülen kısa çarpışmalarda genellikle kendi ihtiyaçlarını kendilerinin karşıladığı, ancak uzun süre devam eden savaşlar nedeniyle halktan vergi alınmaya başlandığı anlatılmaktadır. Aynı bölümde Roma Cumhuriyeti'nin MÖ III. yüzyılda İtalya Yarımadası'nın fethini tamamlaması sonrasında çiftçiliğe dayalı toplumdan bir ticaret devletine nasıl geçiş yaptığı, Sicilya'dan alınan *decuma* (öşür) vergisi, gelirlerin artmasıyla halktan alınan dolaysız vergi *tributum*'un kaldırılması ve de kamu geliri anlamına gelen *pasqua*, *vectigalia* ve *publicum* konuları açıklanmıştır.

Vergi Türleri (61-104) alt bölümü; *Roma Ordusu'nun İlaşesini Temin Eden Vergiler* (61-83), *Arazi Gelirleri* (83-89), *Doğal Kaynaklardan Elde Edilen Gelirler* (89-95), *Liman Resmi* (95-99) ve *Azat Etme Vergisi* (99-104) alt başlığa ayrılmaktadır. *Roma Ordusu'nun İlaşesini Temin Eden Vergiler* (61-83) alt başlığı ise *Tributum* (62-78), *Stipendium* (78-80), *Leitourgia* (81-83) olarak üç kısma ayrılmaktadır. *Tributum* (62-78) kısmında Roma Cumhuriyet Dönemi'nde vatandaşlardan alınan olağanüstü nitelikli bir vergi olan ve *tributum in capita*, *tributum temeratum*, ve *tributum ex censu* olarak üç ayrı şekilde düzenlenen *tributum* vergisi incelenmektedir. Bu doğrultuda toplumsal ve askeri bir birim olarak ortaya çıkan *centuria*'lar (yüz kişilik birlik, bölük), vergilendirme ilkeleri, vergi muafiyetleri ile vergilendirmenin tarihi ve de tahakkuk-tahsil aşamalarına değinilmektedir. *Stipendium* (78-80) kısmında Roma Cumhuriyeti ordusunda askerlik hizmetini yerine getirenlere ödenen ücret olan *stipendium*'un, bir Etrüsk kenti olan Veii'nin kuşatılması (MÖ 406-398) zamanında tahsil edilmeye başlanması ve buna ek olarak askerlere verilen ücret olarak ortaya çıktığı halde zaman içerisinde bir vergi türü haline dönüşmesi anlatılmaktadır. *Leitourgia* (81-83) kısmında, bazı zengin Roma vatandaşlarının bir takım kamu hizmetlerini karşılaması olarak tanımlanan *leitourgia* sistemi ve uygulamaları anlatılmaktadır. *Arazi Gelirleri* (83-89) alt başlığı ise *Öşür* (84-86), *Otlak Resmi* (86-89) olarak iki kısma ayrılmaktadır. *Öşür* (84-86) kısmında; devlet arazilerini (*ager publicus*) işgal edenlerin tarımsal ürün hasılatlarının 1/10'luk kısmını vergi olarak ödemesi şeklinde uygulanan öşür vergisi, verginin oluşturulması ve gelişimi, vergi toplama hakkını devletten satın alan *publicanus*'lar (vergi mültezimleri) özelinde anlatılmaktadır. *Otlak Resmi* (86-89) kısmında esas itibari ile tarım faaliyetlerine dayanan Roma Cumhuriyeti ekonomisinde tarımsal alanların düzenlenmesi, *ager publicus* (kamusal arazi) olarak değerlendirilen meraların kullanımı ve de *ager publicus*'ları yönetmekle görevli olan *censor*'lara odaklanılmaktadır. *Doğal Kaynaklardan Elde Edilen Gelirler* (89-95) alt başlığında madenler ve orman endüstrisi ürünlerinden elde edilen gelirler anlatılmaktadır. Alt başlık; *Maden Vergisi* (90) ve *Tuz Vergisi* (91-95) olarak iki kısma ayrılmıştır. *Maden Vergisi* (90) kısmında; kamu malı sayılan altın, gümüş, bakır, demir, kurşun ve civa madenlerini işleyenlerden alınan vergiler anlatılmaktadır. *Tuz Vergisi* (91-95) kısmında ise Roma Cumhuriyet Dönemi'nde çoğu zaman para yerine kullanılacak kadar değerli sayılan tuzun elde edildiği ve aynı

zamanda kamu malı statüsüne sahip olan tuzlalar ile bu tuzlalarda kurulan işletmelerden alınan vergilere değinilmektedir. Roma askerlerine bazı dönemlerde ödenek ya da maaş olarak tuz verildiği için asker ücretlerinin *salarium* olarak adlandırıldığı, böylece başka dillerde “ücret” anlamına gelen kelimelerin de bu sözcükten kaynaklandığı belirtilmektedir. *Liman Resmi* (95-99) alt başlığında İtalya Yarımadası ve eyaletlerdeki limanlar üzerinden ihraç veya ithal edilen ticari eşyalardan alınan vergiler ve bu vergilerin gelişim süreci anlatılmaktadır. *Azat Etme Vergisi* (99-104) alt başlığında ise; Roma Cumhuriyet Dönemi’nde yaşayan kölelerin (*servus*) durumu, bu kölelerin *manumissio* işlemi ile efendisi tarafından azat edilmesi sonrasında Roma vatandaşı olması nedeniyle uygulamanın kontrol edilebilmesi amacıyla düzenlenen ve köle bedelinin %5’i olarak öngörülen azat etme vergisi anlatılmaktadır.

Cumhuriyet Dönemi Vergi Toplama Yöntemi: İltizam Sistemi (104-141) bölümü; *Tarihsel Süreç* (104-120), *Roma Vergi Hukuku’nda Vergi Tahsildarları ve Ortaklıkları* (120-136) ile *Vergi Tahsildarları Ortaklıklarının Diğer Faaliyet Alanları* (136-141) olarak üç alt bölüme ayrılmaktadır. *Tarihsel Süreç* (104-120) alt bölümü *Genel Olarak* (104-114), *Gracchus’lar Dönemi Vergi Tahsildarları* (114-116) ile *Sulla’dan Augustus’a Vergi Tahsildarları* (116-120) olarak üç alt başlığa ayrılmaktadır. *Genel Olarak* (104-114) alt başlığı ile vergilerin bir bölümünün belirli bir bedel karşılığında devlet tarafından şahıslara devredilerek toplanması yöntemi anlamına gelen iltizam sisteminin Roma Cumhuriyet Dönemi’ndeki uygulanma esasları, bu esaslar kapsamında vergi toplayan kişiler olan *publicanus*’lar ve bir tür toplumsal sınıf haline gelen *societates publicanorum*’lar anlatılmaktadır. Aynı bölümde, getirilen ticaret yasağı üzerine *senator*’ların farklı gelir alanlarına yönelmeleri, böylece *publicanus*’ların faaliyet alanında süvari sınıfının öne çıkması anlatılmaktadır. *Gracchus’lar Dönemi Vergi Tahsildarları* (114-116) alt başlığı ile Tiberius ve Gaius Sempronius Gracchus kardeşlerin cumhuriyeti kurtarmak adına sundukları ve de tarımsal alanlara ilişkin çözüm önerileri, çıkarılan *Lex Sempronia* adlı toprak kanunu özelinde anlatılmaktadır. *Sulla’dan Augustus’a Vergi Tahsildarları* (116-120) alt başlığı ile Sulla zamanında 1600 adet süvari sınıfı mensubunun haklarının ellerinden alınması ile gerileyen vergi sistemine değinilmektedir. Diğer taraftan, Sulla’nın eyaletlerden talep ettiği 20.000 *talanton* tutarındaki öşür vergisinin Roma toplumundaki etkileri ve de MÖ 74 yılı *consul*’ü Licinius Lucullus’un bu vergiye müdahalesi de incelenmektedir. Buna ek olarak, Pompeius’un korsanlarla mücadelesi (MÖ 67) ve gelişen olayların *publicanus*’lar üzerindeki etkileri, Gaius Iulius Caesar’ın (MÖ 100-44) zamanında vergi toplayıcıların faaliyet alanlarının daralması ve nihayetinde devletin mültezimleri tasfiye ederek vergiyi bizzat toplamaya başlaması da anlatılmaktadır. *Roma Vergi Hukuku’nda Vergi Tahsildarları ve Ortaklıkları* (120-136) alt bölümü *Kuruluş ve Hukuki Statü* (120-127), *Yönetim ve Ortakları* (127-132), *Ortakların Sorumluluğu* (132-136) olarak üç alt başlığa ayrılmıştır. *Kuruluş ve Hukuki Statü* (120-127) alt başlığı ile Roma hukuku içerisinde klasik ticaret şirketlerinden farklı olarak tanımlanan ve *ensor*’lar tarafından yapılan ihalelere katılıp vergi tahsil etme yetkisini satın alan vergi mültezim şirketleri olarak bilinen *societas publicanorum*’lar hakkında bilgi verilmektedir. *Yönetim ve Ortakları* (127-132) alt başlığında *societas publicanorum*’ların ortakları, temsilcileri ve hissedarları anlatılmaktadır. *Ortakların Sorumluluğu* (132-136) alt başlığında vergi toplanmasında yaşanan yolsuzluklara karşı oluşturulan hukuki düzenlemeler ve de sorumluluklar açıklanmaktadır.

Vergi Tahsildarları Ortaklıklarının Diğer Faaliyet Alanları (136-141) alt bölümü; *Kamusal Hizmet veya Malzeme Sağlama İşi* (137-141), *Kamu Mallarının ve Arazilerinin İşletilmesi* (141) olarak iki alt başlığa ayrılmıştır. *Kamusal Hizmet veya Malzeme Sağlama İşi* (137-141) alt başlığı ise

Ordu için Mühimmat Sağlama İşi (138-139) ve *İnşaat Faaliyetleri* (139-140) olarak iki kısma ayrılmıştır. *Kamusal Hizmet veya Malzeme Sağlama İşi* (137-141) alt başlığında *opera publica et sarta tecta* olarak adlandırılan menkul varlıkların dağıtımı ve genellikle çatı tamiratlarını içeren faaliyetler anlatılmaktadır. *Ordu için Mühimmat Sağlama İşi* (138-139) kısmında orduya teçhizat ve erzak sağlanması için yapılan sözleşmeler ve *publicanus*'ların deneyimli iş adamları olarak etkileri, *İnşaat Faaliyetleri* (139-140) kısmında ise *publicani* şirketlerinin *opera publica* olarak adlandırılan bayındırlık işlerini ihale yoluyla yüklenmeleri anlatılmaktadır. *Kamu Mallarının ve Arazilerinin İşletilmesi* (141) alt başlığı ile *ager publicus*'ların, nehir ve göllerde avlanma haklarının, köprülerin ve yolların beş yıllığına *vectigal* olarak adlandırılan bedel karşılığı kiraya verilmesine değinilmektedir.

Sonuç (143-145) kısmında ise eserin önceki bölümlerinin kısa bir özeti sunulmaktadır. Burada ayrıca; Roma Cumhuriyeti Dönemi'nde kamu giderleri ve vergilendirmeye yönelik herhangi bir bütçe oluşturulmadığı, devamlılık gösteren mali politikalar uygulanmadığı, *magistratus*'ların kısa görev süreleri nedeniyle uzmanlaşamadıkları, vergi gelirlerinin özel vergi toplayıcılara bırakılması nedeniyle devlet gelir kaynaklarının tüketildiği ve zamanla sistemin yozlaştığı vurgulanmıştır. Eserin sonunda *Kaynakça* (147-160) sunulmuştur.

Cumhuriyet Dönemi Roma Vergi Sistemi adlı çalışma, yukarıda da ifade edildiği üzere yazarı tarafından Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı'na doktora tezi olarak sunulmuştur. Roma Cumhuriyet Dönemi vergi sisteminin açıklandığı eser, kapsadığı dönemde izlenen vergi politikalarının nedenleri, etkileri ve uygulama yöntemleri ile birlikte değerlendirilmesi suretiyle konu hakkında okuyucuya kapsamlı bilgi vermektedir. Söz konusu dönem içerisinde kamusal alanda vergiye ihtiyaç duyulan koşulların ortaya çıkması, verginin konusunun oluşturulması, vergi oranlarının ve vergiyi toplamak için gereken araçlar ile bu araçların kullanım yetkilerinin belirlenmesi gibi problematikler de eserde ayrıntılı olarak irdelenmiştir. Eser ayrıca, günümüz dünyasında kamusal yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen kamu gelirlerinin elde edilmesi ve toplumsal harcamaların yapılması amacına hizmet eden kamu ihalelerinin düzenlenmesi hususlarının kökeninde ne gibi tarihsel süreçlerin yaşandığı hakkında okuyucuya fikir vermektedir. Eser, bahse konu olan bu özellikleri kapsamında Roma Ekonomisi ve İktisat Tarihi konularında çalışmalar gerçekleştirecek olan araştırmacılar açısından önem teşkil etmektedir.